

TUDOR VIANU

SVETLANA CECAN

VIANU, Tudor (27.12.1897, Giurgiu, România – 21.05.1964, București) – bibliograf, estetician, critic și istoric literar, editor, poet, eseist, filosof, traducător și diplomat român.

A îndeplinit unele funcții publice: membru corespondent (1935), director al Teatrului Național din București (1945), ambasador al României la Belgrad (1946), membru titular al Academiei Române (1955), director general al Bibliotecii Academiei Române (1958-1964) și secretar general al Comisiei Naționale pentru UNESCO (1958-1964), în 1962 a fost ales membru al Consiliului Executiv al UNESCO pentru un mandat de 6 ani.

Autor în domeniul bibliologiei (*Criza cititului... și a cititorilor*, Citire și recitare, Prioritatea documentului, Bibliografie și documentare, Bibliografia literaturii române ca instrument de valorificare literară, Ioan

Bianu). Coordonator al lucrării *Bibliografia literaturii române*, 1948-1960.

Tudor Vianu a fost un fervent sprijinitor al acțiunilor de culturalizare. Lectura, bibliotecile, i-au părut calea cea mai accesibilă. El vedea în prețuirea cărții deprinderea educabilă, prin mijlocirea școlii în primul rând, cu implicații structural atît în viața individului cît și a societății. "Atunci vor veni oamenii la bibliotecă, atunci cînd școala va fi aprins sufletul pentru carte. Pentru aceasta ea trebuie să fie nu numai a manualului didactic, rece și plictisitor ci și a cărții de folositoare petrecere. Fiecare școală trebuie să aibă ceasul ei de cultură". Erau cuvintele scrise în 1947, semn de reafirmare a vechilor îndemnuri pe care le lansase încă din primele sale scrieri.

Dar cele mai frumoase și mai încărcate de sensuri cuvinte despre carte și lectură le-a scris în publicația sub titlul ***Criza cititului și a...cititorilor***: "Miile de cărți care se duc către rafturile dulapurilor, dorm acolo ca pietrele scumpe din mormintele și piramidele nedesfăcute încă. Absorbiți și pierduți în zbuciumul și pasiunea vieții materiale, nu căutăm cartea care păstrează încă "sîngele prețios și vital al celor mai alese spirite". *Nu citim*. Pentru cei ce simt, aceasta e o tragedie. O nație care nu citește rămîne în stare de inferioritate, fără forță și impuls de creație, fără sensibilitate pentru linie și rază, fără pasiunea pentru gînd și frumusețea de sus. Cartea e un tonic – miracol și eternitate".

Tudor Vianu înțelegea marile virtuți pe care le păstrează lectura într-o lume copleșitor angajată-n cotidian. Așa a afirmat în studiul ***Prioritatea documentului***, cărturarul pleda pentru cultul profunzimii interioare, pentru apărarea unui colț de suflet al deplinei trăiri, pentru informația preluată critic și integrată organic.

Pentru Vianu lectura a fost o rigoare transformată în pasiune și o pasiune transformată în rigoare. Dar bibliologia nu presupune numai o pasiune a cărții ci și deprinderea unor tehnici proprii domeniului, executarea unor lucrări specifice,

interes față de biblioteci, ca instituții de cunoaștere de un tip deosebit, și prețuire pentru oamenii a căror profesie este legată de carte în toate ipostazele ei, de la cea de bun material la cea de sinteză spirituală. Preocupările bibliologice ale eminentului cărturar se însumează din împlinirea tuturor acestor cerințe.

Devenit director al Bibliotecii Academiei Române (1958-1964), el întocmește un vast plan bibliografic din care notăm ca propuneri fundamentale.

- Bibliografia periodicilor românești (Vol.2 : P.1-a - 1907-1920 - A-M; Vol. 2 : P.2-a - 1907-1920 - M-Z);
- Bibliografia analitică a periodicilor românești (1820-1850);
- Bibliografia românească veche – suplimentul 1;
- Bibliografia generală a literaturii române; (în mai multe volume).

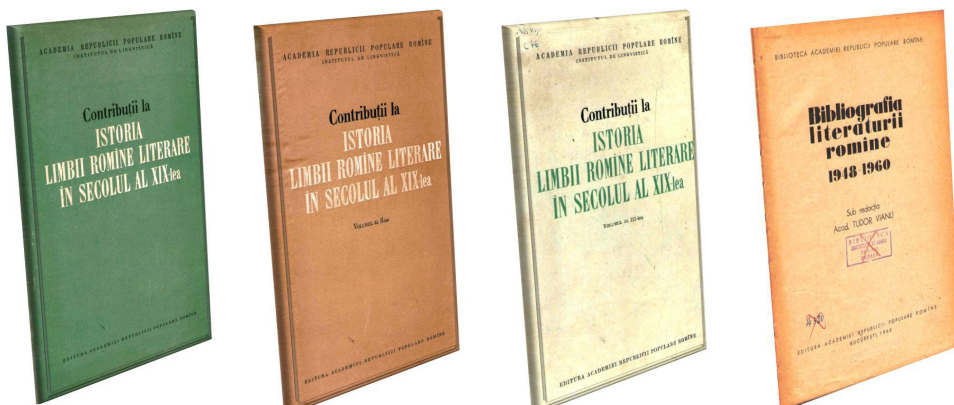
O parte din prevederile acestui proiect au fost realizate, iar alta a rămas în curs de realizare.

Au fost convocați pentru o serie de bibliografii, din care au fost realizate doar unele, numai acelea care puteau fi justificate în fața forurilor politice că sunt strict necesare. Seria a început cu o lucrare multiplicată în grabă pentru a fi distribuită participanților la Colocviul Internațional de Civilizații, Literaturii și Limbii Romanice, din 1959: ***Echos iberiques et sud-americains dans la litterature roumaine*** (1959, 120p.). Elaborată sub bagheta maestrului bibliograf George Baiculescu, împreună cu Dorothea Sassu, au prezentat materialul pe țări și în cadrul țărilor, pe scriitori. În prefață, Tudor Vianu sublinia amploarea temei abordate, recapitula istoricul relațiilor, de la Nicolae Costin și pînă la călătorii români din secolul nostru. A urmat bibliografia elegant tipărită, cu ilustrații, ***Tchekhov en Roumanie*** (realizată de același colectiv): traducerile indicau titlul original (operație strict necesară), în timp ce la referințele critice erau date scurte explicații în adnotări. Bibliografia ***Caragiale sur les scenes roumaines et etrangeres*** (1962, 120p.), nu mai poartă numele autorilor, deoarece un bibliograf gelos îi turnase la „foruri” că furau munca altora, cea ce nu avea cum să fie adevărat dar amenințarea scandalului a făcut precaut secretariatul Comisiei, care a trecut munca lor la capitolul folclorului anonim. Bibliografia selectivă făcea un efort disperat de a evidenția prestigiul mondial al dramaturgului român. Seria s-a încheiat cu lucrarea pe care a fost publicată în 1964, la o aniversare și în care a fost prezentat un alt tip de bibliografie, care să ofere cititorului nu doar date seci, ci însuși substanța reprezentațiilor, a studiilor, a ecoului: ***Shakespeare în România*** (Editura „Meridiane”, 1964, 240 p. Cu ilustrații culese de la secretariatele teatrelor).

A dorit să continue Bibliografia românească veche printr-o Bibliografie a literaturii române pe care a pregătit-o temeinic, dorind s-o ofere culturii noastre. În 1962, apare la Editura Academiei lucrarea în 3 volume intitulată ***Contribuții la istoria limbii române literare în secolul al XIX-lea***, volumul al treilea cuprinde o vastă *Bibliografie a limbii române literare 1 (1780-1848)*, redactată sub conducerea lui

Tudor Vianu. În prefață afirma: „Orice cercetare de istorie literară trebuie să înceapă prin stabilirea izvoarelor și, punîndu-le pe acestea la îndemîna cercetătorilor, prin indicarea cît mai completă a locurilor unde se găsesc, se economisește timpul și se eliberează efortul acelor care doresc să se consacre studiilor literare din punctul de vedere istoric, filologic, lingvistic și estetic”. Vorbește într-o introducere succintă despre valoarea efortului bibliografic: „Studiul trecutului cultural are în instrumentul bibliografic retrospectiv condiția sa de bună împlinire. Un cercetător simte însă nu numai trebuința stăpînirii fără lacune a tuturor informațiilor contemporane privitoare la specialitatea sa, dar și a tuturor izvoarelor care au alimentat-o în trecut.”; „Autorii bibliografiei care apare cu primele ei părți, n-au avut o sarcină ușoară, deoarece în lipsa aproape completă a unor lucrări pregătitoare, au trebuit să stabilească singuri izvoarele lor. În acest scop, ei au parcurs întreaga literatură română, pentru a afla în cărți originale sau traduse, chiar în acele care prin titlu nu aminteau vre-o preocupare teoretică în legătură cu problemele limbii literare și ale stilului, considerații vrednice a fi semnalate într-o bibliografie a limbii române literare. A fost necesar, de asemenea, să fie parcurse colecțiile tuturor publicațiilor periodice, reviste sau ziare, mii și mii de pagini, pentru a descoperi articolul sau nota demnă a fi reținută. Această migăloasă lucrare, ale cărei rezultate manifeste sunt neapărat mai mici decît partea rămasă în umbră, și-a găsit răsplata în numeroasele și interesantele ei descoperiri. Contribuții uitate de multă vreme, recunoscute astăzi, cercetători modești, dar uneori ingenioși, ignorați cu totul de acei care au dat contribuții la istoria lingvisticii și filologiei române, sînt pentru întîia oară puși în lumină și sînt valorificați după însemnătatea contribuției lor, în lucrarea de față.”

Coordonator al lucrării *Bibliografia literaturii române, 1948-1960* a apărut după moartea sa la Editura Academiei, în 1965.

Tudor Vianu a desprins din experiența sa bibliologică observații teoretice cu privire la o serie de probleme, cum ar fi aplicarea principiului selectivității, stabilirea ariei surselor de informare, organizarea lucrărilor bibliografice etc. A alcătuit un index analitic al revistei *Convorbiri literare*, pe 28 de ani, un index de uz personal, în care alături de nume de colaboratori, de poezii și articole a reprodus uneori versuri, idei de reținut, date mai importante. Fiind membru al Consiliului

Sărbători pentru suflet

Executiv al UNESCO a călătorit mult și în fiecare călătorie a vizitat marele bibliotecă ale lumii: la Paris, la Berlin, la Leningrad.

Îmbogățește colecțiile cu donațiile de carte rară, desene și stampe de la academicienii Constantin Ionescu-Mihăilești, Mihai Ciucă și George Oprescu.

„Toată viața mea am învățat, am trăit între cărți. Din cărți am scos știința, despre cărți am scris, prin ecranul lor am văzut lumea. Am dat partea cea mai întinsă a vieții mele, lecturii. Noaptea până la ceasuri târzii, nu mă pot sătura de cărțile mele. Sunt aproape bolnav de patima mea. O poftă nesătulă mă stăpânește și până azi, n-am putut și nici n-am vrut să-i rezist. Vrei să știi felul răului de care sufăr? Nu pot să mă satur de cărți.” (Tudor Vianu)

În spațiul expozițional virtual este deschisă expoziția: Aniversări UNESCO 2014 – Tudor Vianu, critic literar, filosof și scriitor, România – 50 de ani de la trecerea în eternitate (27 decembrie 1897 / 8 ianuarie 1898, 21 mai 1964).